

VENTA

30 exemplars 1 pesseta

Un número solt
5 cèntims

ADMINISTRACIÓ

Carrer de Ponent, 1, 1.^a
(Bassó baix à la escala)Surt à llum puntualment
tots los divendres.

PERIÒDICH POLÍTICH VERMELL

SUSCRIPCIÓ

ESPANYA

Un trimestre 1 pesseta

EXTRANJER

Un trimestre 2 pessetas

LAS SUSCRIPCIONS
se pagan per adelantatLos pagos poden fers-
en sellos de 15 cèntims
ó en timbres
especials pera periòdichs

LO FI DE LA QÜESTIÓ



Encar que està molt de pega,
lo patriotisme alsa 'l gallo;
la diplomacia 's doblega;
y Espanya queda en tal brega
com un eunuch del Serrallo.

la palla, ploma de Cines;
 lo meu quarto, un camarí;
 las cadiras, otomanas;
 la taula, un bufet antic;
 los colors de las parets
 per la humitat deslluhiats,
 me fan creure que son quadros
 de Murillo y de Vandick.

Com que à casa ningú escumbrava
 y s'embrutava molí sovint,
 ser sifombres m'alguro
 lo que es sols llot y polsim;
 per tot veig tresors immensos,
 esmeragdas y rubis,
 alabastres y tapissos
 y capritxos infuissos.

Sé d'aurar totas las cosas
 quan convé, y ho faig aixís:
 de las mongetas bullidas,
 menuts de gallina n' dich;
 de lo bocallá n' dich anech;
 de las tripas, colomias;
 del xanquet, llas ó beuigo;
 de la tonyina, paipis;
 costellas las arengades,
 d' un cap de bé, jarrals;
 pollastres de los pebrats,
 de la freitura, perdis;
 y quan falta la minestra,
 sols tinga de pa un bocí,
 per açh que siga y ronyós,
 me l' menjo ab tant d' apetit
 com si siguda algun bolla
 comprat a cal Mallorquí.

Tocant à la part moral
 sequicio l' mateix istí;
 d' un ministre n' dich un sabí;
 un bon home d' un arlí;
 d' un avaro, un liberal;
 d' un polisson, un anich;
 d' una denuncia, una rifa;
 d' un diques, un requirit;
 d' un cop de bastó, una ganga;
 de la preós, à cal patrí.

Una vegada m' passá
 que no més per haver dit
 veritats als que governan
 (es lo pitjor que 's pots dir),
 à las tres de matindá
 invadiren lo meu país
 un estol de fritreus
 que feyan pudor de vi,
 y sense fer complimentes
 me feren sortir del llií
 per ligarme com un Cresto
 y portarme à la cancri.

Que l' creus que veig enfadadís
 al contrari, res de crisi;
 no m' vaig cansar de donarlos
 gracies durant lo camí.
 Que l' creus qu' es poca xariga
 anà à la torre à l' istí;
 à respirar 's aires puras
 de la preós ó de Montúich?

¡Ay Andrés, Andrés, Andrés!
 no t' capbiques, creme à mi,
 mentras no s'inguen la nostra
 de tot fesse cas omís.

No t' barajas, Gutierrez...
 ab los que t' poden fregar;
 per ara viu d' il-lusions
 que es un viure molt felís.

Lléns las ulleres negras;
 no ho vulgas veure tot istí;
 ¡compra unas de ben vendí
 y per tot veurás jardins!

PAU DE LA LAYA



Dimars va comensarse la matansa de tocinos
 en aquesta capital.

S' assegura que mentres duri no intentaràn
 més los freres ni 's jesuïtas passejar-se per la
 Rambla de Canaletes ni per cap carrer de Bar-
 celona ab l' hàbit posat.

Prou es aquesta pensada
 lo millor que han fet al món;
 temant una estocada,
 procuran que altres vegada
 no 's prenguin... per lo que son.

A Manresa han fet tot lo que han pogut en
 favor de Puigcerdó, organisant funcions à son
 benefici.

Mes també es precís fer constar que 's poch
 manresans que no han acudit à assiliar als ha-
 bitants del poble amensats de desaparèix del
 mapa, han sigut precisament los que més tenen
 la paraula caritat à la boca, per ser los hipò-
 critas que 's diuhen acérrims catòlics y 's aris-
 tò-raras del diner.

Apartem la vista ab asco d' aquests ronyosos
 morals y aplaudim als que arbitran recursos
 p' aliviar la desgracia.

Alguns periòdichs s' han ocupat aquestos

darrers dias d' un dinar que feren junts D. * Is-
 bel II y son marit D. Francisco junt ab en
 Montpensier.

Veig la fatiera
 de tal noticia,
 per la rassa
 que pastoreja.

Solemne fou l' enterro civil que l' dimecres
 de la setmana passada 's feu à Vilanova y Geitru
 ab assistència dels alumnos d' abbdós sexes de la
 escola laica que dirigeix la il·lustrada profesora
 y distingida literata Soledad Gustavo, un dels
 més fermes puntals del lliurepensament en aque-
 lles vila, y de la qual ne podrian pendre exemple
 molts homes que volen dir-se adelantats.

Una música tocà marxes fúnebres durant lo
 curs, y en lo cementeri civil varíes alumnas de
 la escola laica llegiren poesias de despedida
 devant la tomba que tenia de tancar lo cos de la
 difunta.

Aquestes ceremonias tenen la ventajá de segar
 preocupacions y fer abatre l' orgull del clericalisme.

Que n' vingan, donchs, d' ellas fins que jo
 digui prou.

Al tornar à agitar-se la política pel retorn à
 Madrid dels *personatjes* que viuhén d' ella,
 també torna à rememorar-se l' reingrés al partit
 conservador d' en Romero Robledo, que ja està
 cansat d' anar sol y pretereix anar mal acom-
 panyat, mentres la companyia lo porti al mi-
 nisteri.

Per aquestos patriotas consisteix l' anar be la
 patria en poder ells estar ben aferrats à la ma-
 mella del presupost.

Lo sentiment patriòtic alemany s' està des-
 bordant aquestos dias pel motiu de que l' em-
 perador de Rússia, en la visita que acaba de fer
 al d' Alemanya, ha pronunciat un brindis en
 francès.

Lo que son las patrias, los emperadors y 's
 patriotes.

Fins que de tot aixó plegat se 'n fessi un feix
 y 's cremi pera escalfar-hi 'l poble, no hi haurá
 tranquilitat al mon.

Al Madrid de la tabuleria hi ha passat un
 conato de catastrofa tremenda.

Figúrinte que va corre la bola de que en
 Cánovas s' havia mort de fàstich de que gover-
 nassin tant de temps los fusionistas.

Y diputats, periodistas, clero, noblesa, em-
 pressaris de teatros, limpiabotas y fabricants de
 conservas, van alarmarse de tal manera, que
 als círcols polítics, casinos de joch y carní-
 ceries de la que fou un temps ex-coronada vila,
 hi hagué l' dimars à la tardé més empentas que
 no hi haurá à la vall d' en Joseph Fari lo dia
 del Judici final à entrada de foch.

Total: un bunyol granat,
 que en Cánovas sol's s' explica
 pera fer creixe una mica
 sa gran popularitat.

Vaja, que no hi ha pera qué dir que 's moros
 no sigan civilisats.

Entre 's embaixadors del Marroch que ara
 son à Madrid, fins va haver-hi una qüestió de
 etiqueta sobre 's puestos que tenian d' ocupar
 en los cotes destinats à regiminars.

¡Una etiqueta entre moros! No pot negarse
 que estém en temps de degeneració.

Fins los varonis bárbaros han degenerat en
 ateminats etiqueteros.

En Romero Robledo aconsella als senyors
 Martos y Casola que 's deixin de reparos y 's
 fiquin de cop y volta al partit conservador.

Consell digne de qui l' dona y de qui l' reb.

Las prostitutas de la política tampoch tenen
 necessitat de guardar las formas de la decència
 pera cambiarse la roba de las ideas devant de
 tothom.

Sensible tan com vulguin per tothom ha sigut
 l' incendi del carrer de Montcada, pero
 mentres los duenyos del establiment incendiat
 tenen de cobrar fortes primas de cinch com-
 panyias de seguros, los infelissos obrers morts
 ben morts quedán y desamparadas sas familias.
 Y d' aixó se 'n diuhen governs paternals, so-
 cietats justas y civilisadas, etc., etc.

¡Quant se derrotza en luxu moral!

Acaba de fallarse à Tortosa una ruidosa cau-
 sa sobre uns crims executats à Gandesa per in-
 fluencia del caciquisme.

Lo cacique s' ha escapat, l' ultimo mono ha
 sigut condemnat à mort y 's altres criminals à
 presiri.

Observo, lector, com notas,
 de la justicia als embats,
 que 's caciques, com los gats,
 sempre cauhén be y de potas.

Quan no sab qué contestar *El Obrero* à nos-
 tra afirmació categorica, rotunda, de que son
 Director fou un indigne representant dels mes-
 tres de Barcelona en la Expositió de Paris,
 perque no sab ni lo més rudimentari de la gra-
 mática, quan no sab qué oposar à nostra clara
 y terminant afirmació de que ni en Roca y
 Galés ni en Boichons son obrers; quan no sab
 qué dir devant de nostres irrefutables argu-
 ments, deixa anar quatre indecencias sense solta
 procurant be no anomenar LA TRAMONTANA à fi
 de que sos ignocents y escassos lectors no vul-
 gan entendre de lo que li deyam, y 's queda
 luego tan tranquil com si hagués fet alguna
 cosa.

A nosaltres no 'ns estranya gens ni mica lo
 procedir de *El Obrero*. Del mateix modo que
 sabem que un cirerer no pot fer carabasses,
 també 'ns consta que es inútil esperar decència
 ni dignitat de qui tant sa vida pública com pri-
 vada ha sigut un continuat teixit de deshonra,
 de descredít y d' ignominia.

En aquestes tan vergonyosas com ridículas
 contestas de *El Obrero*, no hi ha que fer res
 més que planye à tots infelissos obrers de las
 Tres Clases de Vapor com ab sas cuotas man-
 tenen à certs bagarros que, incapaces pera
 guanyarse la vida decorosamente, arrastran lo
 nom de la classe obrera pels peus dels podero-
 sos pera fer sa particular conveniencia, y no
 perdonan medi pera lograr son fi de viure ab
 la esquena dreta à costa dels mateixos que fin-
 geixen defensas.

Vol *El Obrero* que detallém aquesta des-
 honra pública y privada à que fem referencia y
 que pertany al qui tenim de suposar autor de
 sas tan devergonyidas com desgraciadas con-
 testas?

Si acés avís, ó continúhi pel camí emprés, y
 farém que se n' enteri tothom.

Així li taparém la boca al indigne *escribidor*
 ab sas propias inmundicias.

Si actualment se troba algun professor laic
 disponible pera encarregar-se d' una escola laica
 de fora Barcelona, pot passarse pel carrer de
 Borrell d' aquesta ciutat, n.º 39, escola laica
 La Luz, y l' enteraran del punt y condicions.

LIBRES REBUDAS

ALMANACH CATALÁ per l' any 1890.—Está regularment
 impré, té de tot an l' escrit y abunda en ell conegudas
 formes d' escriptura catalana. La circumstancia de publi-
 car-se à favor de Puigcerdó lo fa més recomanable.
 Consta de 48 planas tamany d' un llibre regular de text
 y 's ven à ral en las principals librerias y kioscos de la
 Rambla.

Catálogo de los grandes almacenes de El Sulo; in-
 vierno 1889-90.—Aquesta casa, que ha lograt ja posarse
 al nivell de las principals del estranjer, presenta un
 gran catàlech abont s' hi troba per tots los gastos y per
 tots los gustos.

Panofonias: *El Monista, de Gracia; La Bandera trico-
 color, de Tortosa; y El Eco de los Tonderos, de Sant
 Martí de Provençals*, nos han fet la primera visita, que
 torném gustosos.

CARTA CONTESTACIÓ

À UNA REPARADORA QUE S' ENPORTAVA EN QUÈ N' HI CASÉ

Sympatica Reparadora:
 ja pel correu interior
 veig rebre te apreciada,
 que está molt ben redactada
 y escrita ab bastant primor.

Fins va desayrtir abont
 la impressió que veig sentir
 al llegir son contingut;
 pensava ten comomogut
 que hasta l' cor se 'm va enterar!

Dius que te constancia es molta,
 que m' estimas ab exatú
 y que ab voluntat resolta
 has jurat més d' una volta
 ser més d' de jingú més.

Dius que te penas ficada
 tensa continuamente en mi,
 que t' moss faich molt d' agrada
 y que si t' veus desayrtida
 será fatal lo teu fi.

Jó, que es semblante de mana
 soch y crech lo que tu 'm dius,
 de tot cor lamento, nena,

los teus plans y hasta tinc pena
veient que per mi 't desvius.
Mes com no vull enredarte
ni fer-te passat ab rahons,
nut y clar tinc de parlar-te,
y així prometec vas a dar-te
las meyas explicacions.

Un contrast de ideas mata
la passió que sent mon cor
y los teus plans desbarata
tu, per essencia ets bestia:
jo... joch lliurepensador.
Que ets seta, esaltadora,
honestia y bona, ja sé;
mes també sé, y ningú ignora,
que ets de la Reparadora,
y aixó a mi no 'm cau gens be.

Segons lo vehinat comenta,
perque signa 's ha reparat,
sovint te casa freqüente
un mossen que 't acontenta,
y aixó 'm té molt escamot.
Aná a missa es la fetxera
á donarse cops al pit;
no reparant la ceguera
que 't de casa 's va endreda
perque ho detras al oliv.
També sé que a romeries
vas sempre, sens reparar
que allí ab bromas y alegrias,
ensenyas, fent ximpleries,
lo que no 's deu ensenyar.

Greus com una 'trembana
en miracles y oracions,
y no reparat, pavana
que al clatell portas més llana
que un gros remat de moltons.
(Y encara de ser les gala
més viva que un estornell
lo crech, sens intenció mala,
que tens un perdyó á 'l als
ó un ull de poll al cervell.)

Si atis no fox, cap reparo
tindria en casarme ab tu,
pero aixis ja, ni pensarho!
puig fore, de xocutabo,
pobre y cornut de segu.
Aixis, ja sap, no insistis,
que ignoch no trarés ric,
y perque de mi no 't queixis
vull darte, perque 't queixis,
un consell que á tu 't convé:
Lo temps que 't vagui aprofit
y á un metje que sigui bo
vas á fer alguna vieta,
perque 't ten cap necessita
una gran reparació.

Paper Simpático



Un tocino celestial de la ciutat de Manresa
se n' aná á Reus á sembrar llana, y n' ha sortit
més esquilat que clatell de quinto y més pansit
y escorregut que butxaca de contribuent d' ensá
de la restauració borbónica.

Al presentarse á Reus ab los hábitos de frare,
comensá la quixalls á divertirshi cridantllí bólit,
martell, barrina, etc., etc. Luego s' enfilá al
cossal de la bogada divina de can Pere, y comensá
á vomitar pestes contra 's lliurepensadors.
Al saberse la noticia de que 's feyan tals funcions
al teatro místich comensá á aficionarshi lo públich,
y 'l corral sagrat, que en aquella
ilustrada població cast sempre va de buyt,
comensá á omplirse. Y vetaquí que mentres lo
orador sagrat barbarisava, lo públich reya com
en qualsevol saynete grotesch, y quan deixava
anar una butllofa mística capás de fer suhar las
dents al auditori, li cridavan los piadosos oyents:
—¡Embusterot!—y 's quedavan tan tranquils...
fins á la sortida del bramaye de la iglesia, que
li feyan una ovació de diuers.

En aixó s' arribá al frater passat diumenje,
y com lo frare manresá volgue continuar en sa
deria d' insulter als liberals hns al extrém de
dir que tots los que pertencien als partits avan-
sats tindrian d' esser portats á la presó, un fel-
ligrés cridá:—Quan surtis 't ho explicarém,—
y efectivamente, al tindre de sortir lo frater, tres
ó quatre centas personas l' esperavan á la porta
de la iglesia en disposició d' agrahirli sos tro-
nats insults als liberals.

Llavors lo provocador frare va escallona-
narne, y demanant auxili á las autoritats y acom-
panyat d' un parell de dotzenas de culs de sa-
gristia (tots los que 's poden reunir á Reus),
sortí per una porta falsa tocantllí las camas al
clatell.

No li valgué del tot tan serfíca pressa en
guillarselas, perque edonanteem una xicotets co-
mensaren á apedregarlos y á esbalotar lo galli-
ner, logrant que als pochos moments fos tan

augmentada la pluja de tronxos y demés *pedres-
tibles* que acariavien los clatells llanuts, que
alló del miracle dels peixos y 's pans de la biblia
no li arribava á la sola de la sabata. Sort tingué
lo rabadá sagrat de tindre la casa molt á la vora,
sino las paga totas plegadas. Fins á las onze de
la nit continuaren los grupos y 'l esbalot devant
de la casa abont estava engaiolat lo reverent,
desitjant lo poble que sortís pera demostrarli sa
simpatía.

Si á tot arreu se tractés als freres com se me-
reixen, es segur que may se ficarian en lo que
no 's toca ni 's hi demana.

Lo reverent Pep Cigala (a) *Espasa*, rector de
Alió, poblet de prop de Valls, no ha volgut
batejar un fill d' un honrat habitant d' aquell
poble llanut, perque 'l que tenia d' esser padri
ja feya anys que no havia pres la becada mística.

Los pares han acudít á las superiors autori-
tats eclesiásticas, que, naturalment, han sigut
tan intolerants y rabiosas com lo fanátich rector
d' Alió, no concedint permis pera remullar la
cleysa al nen.

Y no ha parat aquí tot.
Veyent que 'l nen, nascut lo día primer de
Octubre, continú encara gras y bo sense ca-
busó místich, predicán la guerra santa contra
los pares que tenen un *heretje* á casa.
¿Quan acabarás aquesta vergonya que 's des-
honra als ulls de tota persona civilizada?

Anava 'l dimecres de la setmana passada ab
Son Amo a coll un missayre de Gracia pel car-
rre de can Pere Martri, quan adonanten de
que una vintena de xicotets se 'l rifavan anantllí
al darrera no ab un flaviol sonant, sino ab mis-
tos de cerilla encesos á la mà, s' ajup, arreplega
uns quantos rochs y apedrega als xicotets.

Llavors los xicotets també arreplegan pedras,
y durant un moment no més hi faltá la russia
de cala ciutat pera semblar que 's renovavan
las antigas pedradas de lleons y centrosos entre
clerichs y xicotets.

La pantomima del parayguas y la camisa
fora de las calsas promet anarse inclinant á ro-
sari de la aurora.

Tot es comensar.

Una germana de la Caritat ha sigut morta á
Cuenca foradantllí 'l cos de part á part un piadós
germanet ab un espasí.

Vetaquí un cas que no sé si lògicament podria
castigarse.

Al cap y á la fi 'l mstador no ha fet més que
enviar la esposa de Deu...

A viure ab son marit.

Fa pochos dias á la estació de Reus pujava un
amic nostre en un cotxe de segona pera fer
cert viatge.

Hi havia dintre un capellá, y als pochos mo-
ments ne pujá un altre, y s' entaulá 'l següent
diálech entre 's dos:

- Quin bulto es aquest que porta?
- Una arroba de sucre pel rector de Vilaverd.
- Y com es que 'n consum tanta?
- Molt senzill. Com lo dimoni dels heretjes
s' han arrelat molt per allí, té de valerse de ca-
tequisar á las feligresas convidantlas tots los
diumenjes á pendre café á la rectoria pera que
influxeixin en sos marits á fi de que 'l descato-
lismament del poble no prengui grans propo-
cions.

—Vetaquí una cosa que jo no sabria fer,
perque no tinc character per aixó.
—Oh, donchs s' ha de fer tot pera atraures á
las donas, ó sino estém perduts.

Nostré amic no volgué escoltar més. Los
capellans ja havian confessat la part débil per
abont atacan al lliurepensament, y 'l punt per
abont s' agarra fort lo catolicisme.

Un frare llech ha sortit del convent de Moron
per una finestra, probant de trencar l' empedrat
á cops de cap.

Resultat: que ha seguit lo més curt cami dret
y segur per anar al cel.

(Llastime que tot lo clero no agafi la devoció
per aquest punt!

CANTARELLAS

La conservació del vicí
es la religió mateixa,
perque treu lo such dels tontos
á cambi d' engrisarne ells.

Lo fer pels morts molta sufragis
y 'l dir oracions y missas,
son las plujas ab que 'l clero
fa sempre bona caullta.

J. ESPUNYA RIBOT



XARADA

—Ab qui se sembla un total?
—Ab 'l Au, la bestia més fel.
—Ay senyor, vosté *dos prima*...
—Donya Munda, ¿vol *hu tree*?
¿Lo total no tracta ab llana?
¿Lo primer no guarda bens?

J. T. ANGUILA

ANAGRAMA

Tot peccant ahí en Marçal,
sota mateix del Murrot,
se va clavar un gran tot
fentse malbé la total.

CANDOR SALAMÉ

GEROGLIFICH

...
+
MINII
SI
IIII
+
GIA
rdi
I

J. T. ANGUILA

SOLUCIONS

á LAS CABORIAS DEL NÚMERO PASAD

XARADA.—VI-16
ANAGRAMA.—Armat. Marta. Trams.
GEROGLIFICH.—Per números un matemátich.

Tip. «La Academia», Ronda de la Universidad, 8, Barcelona.

¡A LA GABIA!



RATA OCTAU

LLORENS SERRA, de Perpinyá (Fransa);
aquest rata no aná contant deu mil fábulas
trágicas per no pagar y anar fent lo *geh* ben
gros, fins que al arribar á 57'55 pesetas s' ha
declarat en huelga de contestar cartas ni de pa-
gar un céntim. Queda instalat á la gabia d' ho-
nor com á rata consagrada, y 'l dimoni os lliuri
de fiarse d' ell.

Pot posar lo cul en remull un ex-correspon-
sal de Figueras, que ara li toca 'l figurar á la
lista gabiesca si no s' atiuca, y quedan en ob-
servació Arenys de Munt, Palma de Mallorca,
Cervera, Torelló y algun altre que comensa á
estar renyit ab son bon nom y la nostra but-
xaca.

Ratas consagrats:—1. Joaquim Miquel, de Lleida,
per 37'50 pesetas.—2. Domingo Gombau, de Falset, 19.
—3. Pere Martí, de Balaguer, 18.—4. Ramon Torredor,
de Agrimont, 37'83.—5. Rosa Boig, de Figueras,
36'44.—7. Joseph Arnau y Bozet, de Valls, 18.

¡ATENCIÓN!

Anton Ventós, de Malgrat, ha pagat son
deute dibentnos que sols una equivocació per
part seva respecte á LA TRAMONTANA pogué ferli
possible 'l figurar á la gabia. Bueno; entons;
en pau; y queda emancipat gabiescament per-
lant, y sant Antoni fassi trencar la nou del coll
als demés pera imitarlo, passant á personas com
cal tots los *ratas per in secula Tramonta-
norum*.